

Bc. Andrea Hermanová

Zdvořilostní strategie v písemných žádostech zahraničních studentů / Politeness Strategies in Foreign Students' Written Requests

Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky, diplomová práce, leden 2018, 80 stran + příloha

Posudek oponenta

Diplomová práce Andrey Hermanové komplexně mapuje strategie zdvořilosti a stupně přímosti v emailových žádostech o vydání výpisu známek psaných zahraničními studenty, s cílem najít korelace mezi užitou strategií, L1 pisatele a pohlavím.

V teoretické kapitole shrnuje autorka teorii zdvořilosti založenou na *face management* dle Brownové a Levinsona (1987, dále B&L) a předkládá formou výčtu přehled jimi identifikovaných strategií (str. 8-21). Další část přibližuje popis žádostí dle Blum-Kulkové a Olshtainové (*request patterns*, CCSARP) z hlediska jejich struktury (A, B, C), přímosti (tři stupně se třemi podkategoriemi) a souvislosti s kulturním zázemím mluvčího. Autorka uvádí na str. 25, že jde o paralelní teorie: Bylo by možné blíže specifikovat, jaký je vztah klasifikace přímosti a jejích tří úrovní dle Blum-Kulkové k teorii B&L (str. 22-25)? Vzhledem k tomu, že autorka tyto dva přístupy používá jako základ své metodologie v praktické části, nabízí se otázka, v čem je výhodné pracovat s každou samostatně.

Kapitola 3 představuje materiál, kterým je 50 emailů rodilých mluvčích angličtiny a po 75 emailech mluvčích němčiny a francouzštiny, shromážděných v příloze B. Je škoda, že texty v příloze nejsou seřazené ani identifikovatelné (např. pořadové číslo), není zde možné rozlišit, zda jde o NS nebo NNs, či o jaký L1 se jedná, což by mohl ošetřit jednoduchý systémem řazení nebo číslování.

Jak již bylo částečně zmíněno, autorka v empirické části materiál klasifikuje následovně: klasifikace typů strategií dle B&L, přímost, úvodní a závěrečné části, a porovnání získaných výsledků dle pohlaví a L1. Autorka při analýze implicitně člení emaily na úvodní/závěrečné části, hlavní akt a jeho podpůrné argumenty.

V části 4.2, která předkládá sumární výsledky první celkové klasifikace, je bohužel obtížné se orientovat, neboť chybí explicitní popis segmentace žádostí a čtenář je uváděn do kvantitativních výsledků analýzy strategií zdvořilosti dle B&L *in medias res* – od počtu 200 (*strategies*) se dostáváme k číslu 778 (opět *strategies*), aniž je specifikováno a ilustrováno, jak autorka k tomuto číslu dospěla. Co je jednotkou v druhém součtu? Mluvní akt/realizační forma/IFID? Jak dospěla autorka k číslu 384 *head acts* ve 171 emailech, mluví-li se na str. 31 o 171 *head act requests formulated on record*? Podobné vysvětlení souvislosti chybí i u druhého typu strategie. V tabulce 4.4 tak potom např. není zřejmé, co je celkový počet (*two thirds of all requests employed the strategy of conventional indirectness* (131 out of 171, v Tab. 4.4 je to 131 ze 384). Podobně nejasná je i definice *supporting arguments*, které, podle textu, také zahrnují oslovení – byla sem zahrnuta všechna oslovení? Jak autorka odůvodňuje jejich zařazení do této části? Tab. 4.2 (str. 32) uvádí, že téměř 24% žádostí obsahovalo „aggravating moves“ – bylo by možné ilustrovat příkadem? Jde o *move* v rámci *head-act*? Obecně by orientaci v analýze usnadnilo vyznačení komentovaných částí (viz např. totožné příklady 7 a 11 na str. 36 a 37).

Oddíl 4.3 přechází k analýze úrovně přímosti, kde jednotkou je opět celý email (nebo *head act*?). Jak jsou obě klasifikace porovnatelné a jak byly porovnány? Na str. 47 – *The results obtained using Blum-Kulka and Olshtain's request strategy types analysis correlate with the findings presented in the B&L strategy overview*. ... V jakém smyslu korelují, pokud byl počet jednotek a klasifikace jiná? Bylo by možné převést na tabulku?

Oddíly 4.4 a 4.5 pak představují analýzu oslovení a zakončení v emailech, kde autorka pracuje s rozlišením pohlaví a L1 pisatele a nachází zřetelný vliv obou parametrů. V sekci 4.6 pak provádí korelaci poznatků získaných analýzou strategií a úvodních/závěrečných částí.

Oddíl 4.7 se již explicitně zaměřuje na získané poznatky z přechozích kapitol z hlediska pohlaví (u tabulek v této a následující sekci postrádám procentní vyjádření). Oddíl 4.8 představuje navíc srovnání podle L1 uživatelů. V těchto částech autorka předkládá značné množství korelací, které jí umožňují postihnout rozdíly mezi zkoumanými skupinami. Zjevnou roli ve volbě strategie hraje L1 (respektive dané kulturní pozadí). Zajímavá je otázka hodnocení míry zdvořilosti: „*While British/Irish students' requests can be evaluated as the most polite, their openings and closings would be considered less polite in the context of the Czech academic environment*“ (str. 69) – což dobře poukazuje na kulturní relativitu těchto projevů. Dá se říci, že u NNS jde o dvojí přizpůsobování se – normám angličtiny a zároveň normám českého akademického úzu, u NS jde pouze o jednosměrné přizpůsobení (z hlediska angličtiny – jde o běžné oslovení, z pohledu českého administrátora o méně zdvořilou formu – str. 70)?

Poznámky k jednotlivostem:

Str. 1 - the faculty (str. 1) – která?

Užívání/absence členů: např. *sample*, str. 1, *choice* (str. 17), *member* (str. 28), atd.

Interpunkce (*a communication, which* (str. 9), poměrně často koordinované věty spojované pouze čárkou (např. str. 17, první souvětí v odst. 4, první souvětí v odst. 5., str. 34 poslední odstavec, str. 39. 2. odst., atd.)

Str. 17, př. 42 – co považuje autorka za *subjunctive*?, na str. 36, př. 8 – *remote past tense*?

Formátování odkazů – p.200 bez mezery opakovaně; citace Chejnová – v textu 2012, v literatuře 2013

Str. 32 – informační hodnota Figure 4.1 v porovnání s Table 4.1?

Str. 55 – *honorifics* – v jakém smyslu jde o negative politeness?

Práce jako celek představuje komplexní popis homogenního vzorku žádostí, jak na úrovni aktů, tak s přihlédnutím k makrostruktuře/vzorci žádosti sdělované emailem. Atoorce se přesvědčivě daří prokázat souvislost L1 pisatele a prostředků, jimiž je formulován tento FTA, a vytyčený diplomový úkol práce bezpochyby splnila. Přípomínky mám k pouze implicitní metodologii a prezentaci kvantitativních výsledků v oddíle 4.2 a částečně k technickému zpracování (nevyznačení komentovaných částí, uspořádání přílohy, atd.).

Závěr:

Jak vyplývá z výše uvedeného, předložená studie Bc. Andrey Hermanové kritéria kladená na diplomové práce splňuje. K obhajobě ji proto doporučuji a předběžně hodnotím známkou *velmi dobře*.

PhDr. Pavlína Šaldová, Ph.D.

V Praze, 22. ledna 2018